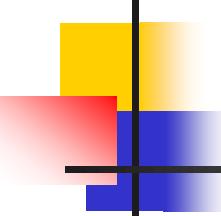

Základní přístupy v psychologii

Základy psychologie

2. přednáška

PhDr. Denisa Denglerová, Ph.D.

Paradigmata v psychologii

W. Stern rozlišil dvě základní paradigmata v psych. osobnosti:

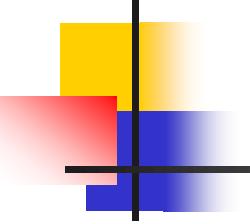
Nomotetické (generalizující) – snaží se formulovat obecné principy a zákony, vystihuje to, co je společné všem lidem, ztrácí se zřetel k individualitě.

Kvantitativní výzkum

Idiografické (individualizující) – snaží se popsat jedince, vystihnout jedinečné.

Kvalitativní výzkum

Cvičení – vymyslet příklady nomotetických a idiografických tvrzení, které popisují lidské chování, jednání, prožívání.

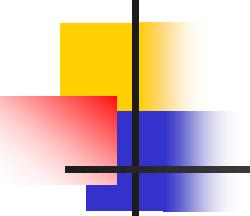
Folková psychologie

= laická, lidová psychologie, implicitní psychologické teorie

Východiska folkové psychologie:

- Člověk disponuje značným množstvím sdílených znalostí o světě, které mu umožňují anticipovat události a být v interakci s druhými lidmi.
- Lidé mají obecně tendenci hledat a nacházet kauzalitu ve vztazích mezi prvky událostí.

Souvisí s tzv. common sense = zdravým rozumem, laickým, selským rozumem. Do laického rozumu patří naše implicitní znalosti, vědomosti o jednotlivých oblastech světa a života (různé obory – fyzika, chemie...psychologie).

Common sense

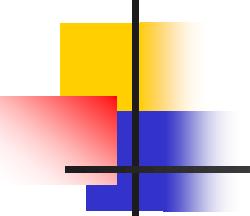
Bezprostřední, nevědecké, přirozené poznání světa

Předpoklad o sdílení stejného CS

V komunikaci obvykle latentně přítomno, nesděluje se, neřeší

V novodobé filozofii se objevuje u Husserla – zkoumání přirozeného světa „Lebenswelt“ x vědecká abstrakce

CS je reálný=založený na hmotných objektech a holistický=propojenost všech běžných pojmu

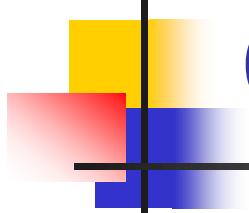

Folková psychologie

Jak se vytváří vědomosti laické psychologie?

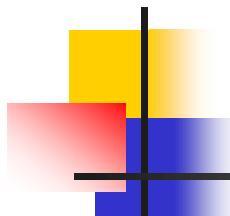
- pozorování chování druhých lidí
- pozorování vlastního chování a prožívání
- zobecnění postřehů o lidském chování
- zobecnění postřehů o vlastnostech osobnosti a o lidské psychice

**Popularizace poznatků vědecké psychologie ovlivňuje
vývoj folkové psychologie!!!**

Cvičení

Pokuste se ve skupinkách vymyslet několik rozdílů mezi vědeckou a folkovou psychologií. Co je to zásadní, v čem se liší?

Folková x vědecká psychologie

- Zabývá se jen tím, co je nutné nebo naléhavé pro život společnosti
- Mentální logika – promítání mimoracionálních postupů do zpracování informací
- Běžný jazyk, pojmy se ne definují
- Idiografická
- Normativně zabarvená
- Singularismus – rozpory mezi poznatky se nelibě nesou
- Všeobecné systematické studium předmětu bádání
- Postupy, jejich norma je dána formální logikou
- Přesné vymezení pojmu, definice
- Nomotetická
- Nehodnotící
- Pluralistická

Psychoanalýza, neopsychoanalýza

Sigmund Freud

Vědomí x předvědomí x nevědomí

Struktura osobnosti

ID – je iracionální, princip slasti

EGO – je racionální, princip reality

SUPEREGO – princip dokonalosti

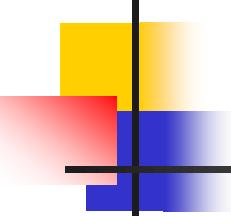
Intrapersonální konflikty

id versus ego, id versus superego, ego versus superego

Obranné mechanismy – slouží pro ochranu ega před myšlenkami, které jsou zraňující, úzkost vyvolávající.

Vytěsnění, sublimace, regrese, fixace...

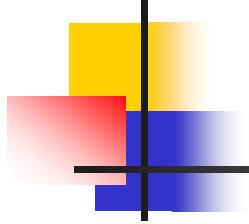
C. G. Jung, A. Adler, K. Horneyová, H. S. Sullivan, E. Fromm, E. Erikson, ...

Behaviorismus, neobehaviorismus

Otec behaviorismu J. B. Watson

„....Dejte mi tucet zdravých dobře rostlých dětí a vlastní specifický svět, v němž bych je vychovával, a já vám ručím za to, že z každého z nich vychovám specialistu podle objednávky: lékaře, právníka, umělce, vedoucího prodejny, ba dokonce i žebráka a zloděje, bez zřetele k jeho vlohám, sklonům, tendencím, schopnostem, zájmům a výbavě jeho předků...“

Behaviorismus, neobehaviorismus

Důraz na chování, viditelné projevy organismu.

Reakce (jednání) člověka je funkcí prostředí (stimulu) a osobnosti (black box).

Ivan P. Pavlov

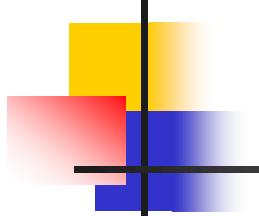
Teorie klasického podmiňování – nepodmíněný x podmíněný podnět.

Clark L. Hull, B. F. Skinner

Rozvíjeli teorii podmiňování, zamýšleli se nad zamezením vyhasnutí podmíněné odezvy.

John Dollard, Neal E. Miller

Zabývali se procesem učení, vymezovali jeho složky.

Humanistická psychologie

Abraham Maslow, Carl R. Rogers

Opozice vůči behaviorismu i proti „pudovým“ silám psychoanalýzy.

Zdůraznění svobody a individuality.

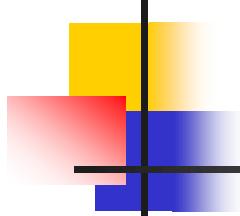
Optimistický pohled na organismu, může být moudřejší než vědomí.

Vůle k seberealizaci, mohou jí být postaveny překážky.

Sebepojetí – názor člověka na sebe sama (pozitivní, zhodnocující nebo negativní, znehodnocující). Je formováno rodiči a dalšími významnými osobami.

Nepodmíněné kladné přijetí, upozorňování na chyby v chování x na chyby v člověku.

Kongruence – shoda mezi prožitky přítomnými v organismu a tím, jak jsou symbolizovány v já.

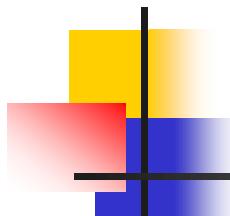

Názor na lidskou povahu

Psychoanalýza

Behaviorismus

Humanistická psychologie

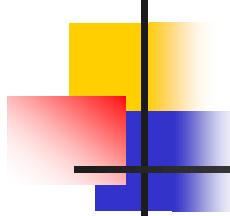

Názor na lidskou povahu

Psychoanalýza
negativní

Behaviorismus
neutrální

Humanistická psychologie
pozitivní

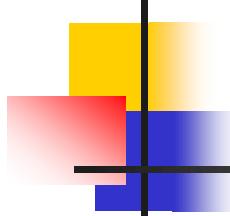

Je chování svobodné nebo determinované?

Psychoanalýza

Behaviorismus

Humanistická psychologie

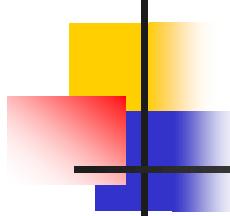

Je chování svobodné nebo determinované?

Psychoanalýza
determinované

Behaviorismus
determinované

Humanistická psychologie
svobodná volba

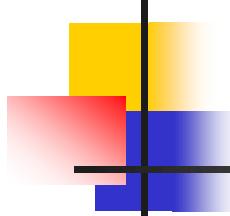

Základní motivy

Psychoanalýza

Behaviorismus

Humanistická psychologie

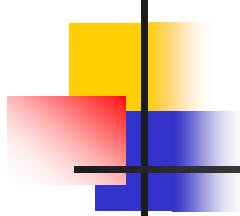

Základní motivy

Psychoanalýza
sex a agrese

Behaviorismus
popudy různého druhu

Humanistická psychologie
sebeaktualizace

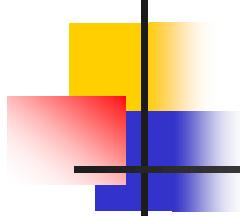

Struktura osobnosti

Psychoanalýza

Behaviorismus

Humanistická psychologie

Struktura osobnosti

Psychoanalýza

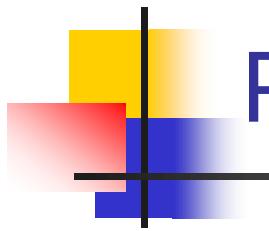
id, ego, super ego

Behaviorismus

zvyky

Humanistická psychologie

self (jáství)

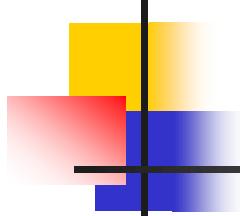

Role nevědomí

Psychoanalýza

Behaviorismus

Humanistická psychologie

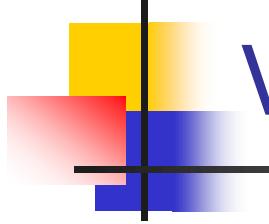

Role nevědomí

Psychoanalýza maximalizovaná

Behaviorismus prakticky neexistující

Humanistická psychologie minimalizovaná

Vývojový důraz

Psychoanalýza

Behaviorismus

Humanistická psychologie

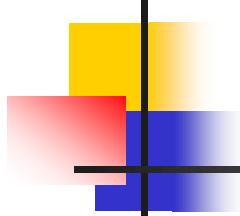

Vývojový důraz

Psychoanalýza
psychosexuální stádia

Behaviorismus
kritické situace, učení – identifikace a imitace

Humanistická psychologie
vývoj obrazu sebe sama

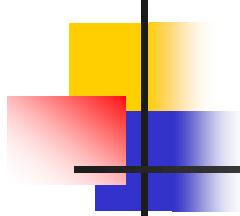

Bariéry osobního růstu

Psychoanalýza

Behaviorismus

Humanistická psychologie

Bariéry osobního růstu

Psychoanalýza

nevědomé konflikty, fixace

Behaviorismus

maladaptivní zvyky, patologické prostředí

Humanistická psychologie

podmínky hodnoty, inkongruence